

BASIS VOOR BELEID

Oriëntatie geluidsoverlast

Beleving door bewoners 2010

Oriëntatie geluidsoverlast

Oriëntatie geluidsoverlast 2010

Beleving door bewoners 2010

Mayan van Teerns

Onderzoek en Statistiek Groningen, juli 2011

Onderzoek en Statistiek Groningen heeft als kernactiviteiten instrumentontwikkeling voor en uitvoering van beleidsgericht onderzoek, het toegankelijk maken van grote hoeveelheden data uit verschillende bronnen, gegevensanalyse, projectevaluatie en dienstverlening bij overheidsmarketing.

Inhoud

1. Inleiding	4
2. De uitkomsten	10
2.1 Ontwikkeling geluidsoverlast sinds 1996	10
2.2 Soorten ervaren geluidsoverlast in 2010	12
2.3 Geluidsoverlast van wegverkeer	13
3. Samenvatting	15

1. Inleiding

In het najaar van 2010 heeft de gemeente Groningen zijn burgers voor de achtste keer geënquêteerd over de leefbaarheid en veiligheid in hun woonomgeving. De gemeente houdt deze enquête iedere twee jaar in het kader van het Stedenbeleid.

Een van de doelstellingen van het landelijke Stedenbeleid is het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in steden. Het monitoren van de leefbaarheids- en veiligheidsbeleving is een instrument om na te gaan of deze doelstelling wordt bereikt.

Maar ook als onderlegger voor het gemeentelijk beleid is deze monitor van belang, onder andere voor het wijkvernieuwingsbeleid. De bevindingen zijn regelmatig aanleiding voor beleidswijzigingen of –aanpassingen op stads-, wijk- en/of buurniveau.

Net als in de voorgaande peiljaren hebben veel inwoners van de gemeente (ruim 6.400) vragen beantwoord over hun beleving van de leefbaarheid en veiligheid in de eigen woonomgeving. Over de resultaten is het rapport 'Monitor leefbaarheid en veiligheid 2010' uitgebracht¹.

De rapportage die u nu leest behandelt de resultaten van een aantal vragen over geluidsoverlast, die in 2010 aan de enquête zijn toegevoegd. De gemeente is vanwege Europese regelgeving verplicht te rapporteren over geluidsbelasting. In het bijzonder over geluid van wegverkeer, spoorverkeer en industrie. Zo worden er zogenaamde geluidsbelastingsskaarten gemaakt, waarbij het om feitelijke geluidsniveaus (decibellen) gaat.

Geluid wordt niet alleen gemaakt, maar ook gehoord. De beleving van de 'ontvanger' is bij het bepalen van last misschien nog wel belangrijker dan het aantal decibellen. Daarom hebben we vragen over geluidsoverlast aan de inwoners van de gemeente voorgelegd. Daarmee vormt dit onderzoek een eerste oriëntatie op soorten geluidsoverlast, de verhouding daartussen en de spreiding ervan.

Vragen zijn:

1. *Waar zitten geluidsproblemen in Groningen?*
2. *Om wat voor geluid gaat het?*
3. *Hoe ernstig zijn de geluidsproblemen (hoeveel mensen)?*

¹ 'Monitor leefbaarheid en veiligheid 2010' is tegen kostprijs te verkrijgen bij het Gemeentelijk InformatieCentrum, gemeente Groningen en in te zien en af te halen op www.os-groningen.nl.

- 4. Hoe groot is het aandeel van geluidsoverlast van wegverkeer en spoorverkeer ten opzichte van andere vormen van geluidsoverlast, zoals burelen, horeca, evenementen?*

Figuur 1.1 Gebiedsindeling
de 14 oorspronkelijke wijken

1. Centrum

- 00 stadscentrum
- 01 binnenstad-zuid
- 02 binnenstad-oost
- 03 binnenstad-west
- 04 binnenstad-noord

2. Oranjewijk/Schilderswijk

- 10 schildersbuurt
- 13 kostverloren
- 20 oranjebuurt

3. Oud-zuid

- 11 zeeheldenbuurt
- 50 oosterpoortbuurt
- 60 herewegbuurt
- 61 rivierenbuurt
- 70 laanhuizen
- 71 grunobuurt

4. Nieuw-zuid corporatief

- 62 helpman-west
- 64 helpman-oost
- 66 de wijert-noord
- 69 woonwamp 'helpman'
- 72 corpus den hoorn-noord

5. Nieuw-zuid particulier

- 51 industriebuurt
- 63 villabuurt-oost
- 65 coendersborg
- 67 de wijert-zuid
- 68 villabuurt-west
- 73 corpus den hoorn-zuid

6. Oosterparkwijk

- 40 gorechtbuurt
- 41 oosterparkbuurt
- 42 bloemenbuurt
- 43 florabuurt
- 44 damsterbuurt

7. Korrewegwijk/De Hoogte

- 30 west-indische buurt
- 31 de hoogte
- 32 oost-indische buurt
- 33 korrewegbuurt

8. Lewenborg

- 91 lewenborg-zuid
- 92 lewenborg-noord
- 93 lewenborg-west

9. Beijum

- 95 beijum-oost
- 96 beijum-west

10. Nieuw-oost

- 94 bovenstreek
- 97 ulgersmabuurt
- 98 ruischerbrug

11. Paddepoel

- 21 concordiahuurt
- 22 selwerd
- 23 paddepoel-zuid
- 24 paddepoel-noord

12. Vinkhuizen

- 14 vinkhuizen-zuid
- 15 vinkhuizen-noord

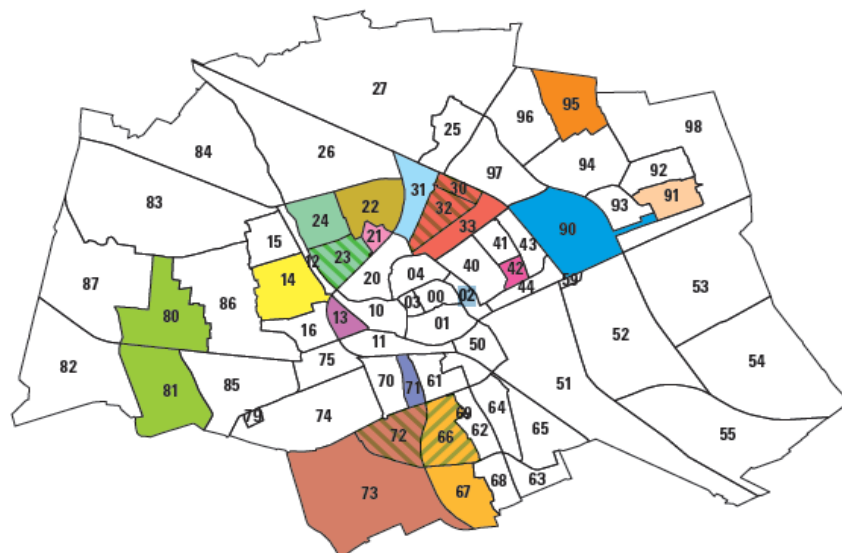
13. Nieuw-west

- 74 stadspark
- 79 woonwamp 'de kring'
- 83 leegkerk
- 84 dorkwerd
- 85 bangeweer
- 86 de held

14. Hoogkerk/De dorpen

- 12 friesestraatweg
- 16 hoendiep
- 25 noorderhoogtebrug
- 26 universiteitscomplex
- 27 koningslaagte
- 52 euvelgunne
- 53 middelbert
- 54 engelbert
- 55 roodehaan
- 59 woonschepenhaven
- 75 peizerweg
- 80 hoogkerk-dorp
- 81 hoogkerk-zuid
- 82 vierverlaten
- 87 zuidwending
- 90 oosterhoogtebrug

19 kleinere wijken

kostverloren	13	kostverloren
grunobuurt	71	grunobuurt
corpus den hoorn	72	corpus den hoorn-noord
hoornse wijken/piccardthof	72	corpus den hoorn-noord
	73	corpus den hoorn-zuid
de wijert	66	de wijert-noord
de wijert(+zuid)	66	de wijert-noord
	67	de wijert-zuid
bloemenbuurt	42	bloemenbuurt
	deel 41	14040100 Treslingbuurt
korrewegwijk	30	west-indische buurt
	32	oost-indische buurt
	33	korrewegbuurt
indische buurt	30	west-indische buurt
	32	oost-indische buurt
de hoogte	31	de hoogte
lewenborg-zuid	91	lewenborg-zuid
beijum-oost	95	beijum-oost
oosterhoogebrug /ulgersmaborg	90	oosterhoogebrug
	deel 97	14090700 Ulgersmabuurt
		Bedrijventerreinen Ulgersmaborg/-weg
selwerd	22	selwerd
tuinwijk	21	concordiabuurt
paddepoel-zuid	23	paddepoel-zuid
paddepoel	23	paddepoel-zuid
	24	paddepoel-noord
vinkhuizen-zuid	14	vinkhuizen-zuid
hoogkerk	80	hoogkerk-dorp
	81	hoogkerk-zuid

Gebiedsindeling

Deze rapportage presenteert de resultaten van de enquêtevraag op stads-, wijk-, en buurniveau. Het wijkniveau volgt de indeling in veertien wijken van het vroegere Grote Stedenbeleid. Verder kijken we naar 19 kleinere wijken en buurten. Veel hiervan zijn wijkvernieuwingsgebieden. De gebiedsindeling is terug te vinden in figuur 1.1.

Enquêteren via telefoon en internet

We legden de vragenlijst voor aan inwoners van de stad die tenminste 18 jaar zijn, net als voorgaande keren. Het feit dat steeds minder mensen een vaste telefoon hebben, is in 2008 reden geweest over te stappen op een methodemix van enquêteren via telefoon en via internet, elk de helft.

Steekproef en respons

Dit onderzoek geeft een basis voor conclusies over zowel de stad als geheel als voor de afzonderlijke wijken en aandachtsbuurten. Om dat verantwoord te doen zijn 250 respondenten per wijk of aandachtsgebied nodig. Dit gebeurt met een getrapte steekproef: per methode is per wijk en per buurt telkens afzonderlijk een steekproef getrokken uit de Gemeentelijke Basisadministratie (het bevolkingsregister).

We hebben in 2010 in totaal 6.442 inwoners van Groningen geënquêteerd, met eigen telefonische enquêteurs en via onze eigen enquêtewebsite www.leefbaarheiderveiligheid.nl. In een brief meldde de burgemeester deze personen vooraf dat ze gebeld konden worden of verzocht hij ze de vragenlijst op internet in te vullen.

Representativiteit

Uit analyse is gebleken dat de verdeling van de kenmerken leeftijd en geslacht in de responsgroep sterk kan verschillen van die in de totale populatie. Dit is zo goed mogelijk opgevangen middels de steekproeftrekkingen. Om de populatie van de verschillende wijken en buurten zo goed mogelijk te representeren is verder een weging toegepast, ook voor de gebruikte enquêtemethoden. Voor gegevens over de stad als geheel is bovendien gewogen naar wijkomvang.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat de uitkomsten van de enquête. In paragraaf 2.1 behandelen we de frequentie van het voorkomen van geluidsoverlast, en in paragraaf 2.2 belichten we de verschillende vormen van geluidsoverlast. We sluiten af met een korte samenvatting.

Tabel 2.1 Geluidsoverlast komt vaak voor, per jaar per gemeten gebied

	1996	1998	2008	2010	2008	2010	2008	2010
Centrum	27%	44%	40%	45%	44%	45%	49%	48%
Oranjewijk/Schilderswijk	43%	27%	26%	20%	20%	20%	23%	28%
Oud-zuid	16%	17%	18%	25%	24%	22%	28%	22%
Nieuw-zuid corporatief	34%	14%	16%	12%	11%	19%	18%	15%
Nieuw-zuid particulier	24%	7%	5%	3%	10%	10%	11%	15%
Oosterparkwijk	48%	21%	30%	26%	28%	26%	21%	29%
Korrewegwijk/De Hoogte	12%	32%	31%	21%	38%	42%	38%	30%
Lewenburg	12%	26%	23%	18%	21%	21%	28%	20%
Beijum	9%	16%	26%	35%	25%	21%	32%	23%
Nieuw-oost	33%	9%	8%	8%	8%	10%	12%	10%
Paddepoel/Selwerd/Tuinwijk	20%	14%	18%	17%	19%	24%	23%	23%
Vinkhuizen	22%	27%	32%	33%	31%	23%	32%	24%
Nieuw-west	-	7%	8%	12%	7%	14%	5%	12%
Hoogkerk/de dorpen	20%	17%	20%	8%	12%	11%	17%	20%
STAD	23%	21%	23%	22%	23%	23%	25%	24%
Kostverloren	-	-	-	-	-	20%	28%	24%
Grunobuurt	-	-	-	-	-	29%	35%	22%
Hoornse wijken/Piccardthof	-	-	-	-	-	-	-	14%
Corpus den Hoorn	-	-	-	-	-	17%	10%	16%
De Wijert+zuid	-	-	-	-	-	-	-	15%
De Wijert	-	-	-	-	-	25%	21%	19%
Bloemenbuurt	-	-	-	-	-	-	-	32%
Korrewegwijk	-	-	-	-	-	-	-	32%
Indische buurt	-	35%	35%	33%	38%	51%	45%	30%
De Hoogte	-	41%	41%	42%	45%	43%	41%	37%
Lewenburg-zuid	-	32%	32%	29%	20%	21%	32%	23%
Beijum-oost	-	22%	22%	34%	29%	25%	33%	25%
Oosterhoogebrug/Ulgersmaborg	-	-	-	-	-	-	-	11%
Selwerd	-	-	-	17%	24%	26%	25%	21%
Tuinwijk	-	34%	34%	40%	34%	38%	23%	22%
Paddepoel (noord en zuid)	-	-	-	-	-	-	-	21%
Paddepoel-zuid	-	25%	25%	33%	31%	33%	22%	21%
Vinkhuizen-zuid	-	34%	34%	24%	29%	24%	26%	25%
Hoogkerk	-	19%	19%	12%	10%	12%	20%	20%

2. De uitkomsten

We kijken eerst naar de beleving van geluidsoverlast door de jaren heen, daarna naar de verschillende vormen zoals ervaren in 2010.

2.1 Ontwikkeling geluidsoverlast sinds 1996

De mate van geluidsoverlast gemiddeld in de stad blijft door de jaren heen vrijwel gelijk. Rond de 23 procent van de stadsgedierten geeft aan dat dit vaak voorkomt in zijn woonbuurt. Er zijn wel grote verschillen tussen delen van de stad en binnen gebieden in de tijd.

Geluidsoverlast Indische buurt en De Hoogte neemt af

De bewoners van de wijk Centrum geven in bijna iedere meting het meest aan hinder van geluid te ondervinden, tegen de 50 procent. In de buurt De Hoogte was de geluidshinder met ruim 40 procent bijna even groot. Maar sinds 2006 zien we op de Hoogte een daling van de percentages bewoners die zeggen dat geluidsoverlast vaak voorkomt in hun buurt.

De piek van 51 procent die de Indische buurt in 2006 vertoonde is overwonnen. In 2010 geeft nog 30 procent van de bewoners van deze wijk aan dat geluidsoverlast vaak voorkomt. Doordat De Hoogte en de Indische buurt beide deel uitmaken van de wijk Korrewegwijk/De Hoogte zien we hier eenzelfde ontwikkeling.

In het algemeen zien we dat de laatste periode de verschillen minder groot zijn geworden. In gebieden met veel lawaai loopt de geluidsoverlast terug. Naast de gebieden hierboven ook in de Grunobuurt en Beijum(-oost).

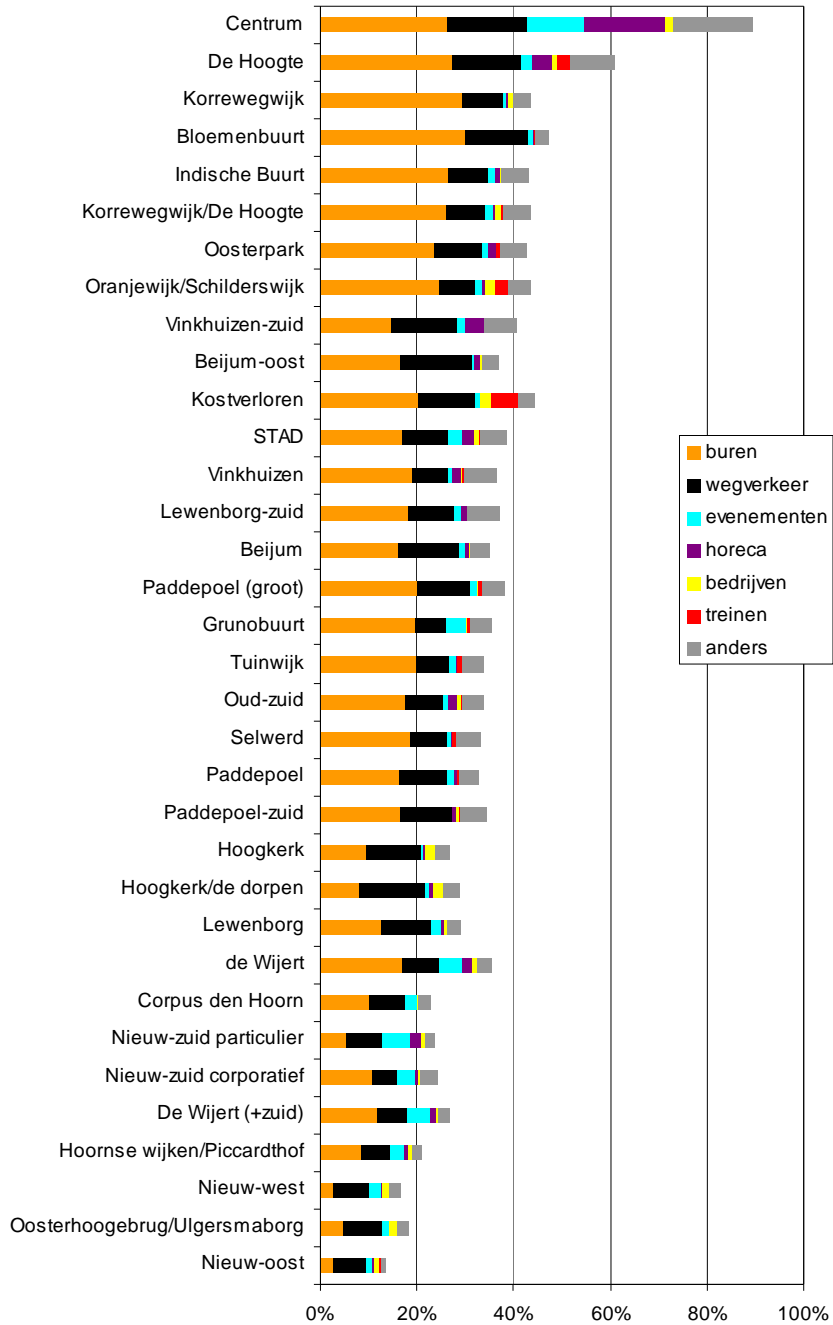
In gebieden met weinig overlast neemt het wat toe, zoals in Nieuw-west, Nieuw-zuid particulier en Hoogkerk/de dorpen.

De Oosterparkwijk en de Oranjewijk/Schilderswijk wijken van dit beeld af. Hier zien we relatief sterke toenames van geluidsoverlast, van onder tot boven het stadsgemiddelde.

Bereidheid deelname vervolgonderzoek

Personen die aangaven dat er vaak geluidsoverlast voorkomt in hun buurt hebben we in 2010 een aantal vervolgvragen gesteld. Eén daarvan was of we over geluidsoverlast nog eens contact mogen zoeken voor een vervolgonderzoek. Bijna duizend stadsgedierten hebben hiervoor toestemming gegeven, en hun contactgegevens. Eenderde gaf een telefoonnummer en tweederde een e-mailadres. Een enkeling gaf beide. Opvallend is dat juist in de gebieden waar veel mensen geluidshinder ervaren, het percentage dat contactgegevens verstrekt achterblijft. De Bloemenbuurt vormt hierop een gunstige uitzondering.

Figuur 2.1 Soorten ervaren geluidsoverlast per gebied, 2010

2.2 Soorten ervaren geluidsoverlast in 2010

Personen die aangaven dat er vaak geluidsoverlast voorkomt in hun buurt hebben we een aantal geluidsoorten afzonderlijk voorgelegd. Behalve geluidshinder door wegverkeer, en spoorverkeer zijn ook burengerucht, evenementen, horeca, bedrijven nagevraagd. Dit om de ernst van de verschillende soorten geluidshinder aan elkaar te kunnen relateren.

Figuur 2.1 bevat een overzicht van de uitkomsten per onderscheiden gebied, op volgorde van het percentage bewoners dat vindt dat geluidshinder vaak voorkomt in de buurt.

Meeste geluidshinder door wegverkeer in dorpen en nieuwe wijken

We zien dat in het algemeen het meeste last wordt ondervonden van geluid van burens (17 procent), gevolgd door geluid van wegverkeer (9 procent). Vooral in de wijk Centrum en de buurt Beijum-oost ondervindt men overlast van het geluid van wegverkeer, respectievelijk 17 en 15 procent van de buurtbewoners geeft dit aan. In buurten De Hoogte en Vinkhuizen-zuid en wijk Hoogkerk/de dorpen gaat het om 14 procent van de bewoners.

In wijk Hoogkerk/de dorpen, Hoogkerk en Oosterhoogebrug/Ulgersmaborg is wegverkeer de grootste veroorzaker van geluidsoverlast. Dit geldt ook voor de nieuwe wijken Nieuw-oost, Nieuw-west en Nieuw-zuid particulier. Dit lijkt overigens zijn oorzaak vooral te vinden in een geringe mate van burengerucht.

Zeer plaatselijk: geluidshinder door evenementen, horeca en bedrijven

Geluidshinder door evenementen, horeca en bedrijven zijn verbonden aan bepaalde delen van de stad.

De horeca bevindt zich met name in het Centrum en daar is de overlast hiervan dan ook veel groter dan in enige andere wijk of buurt (17 procent). Hetzelfde geldt in iets minder sterke mate voor evenementen. Opmerkelijk is dat de overigens zo leefbare wijken in het zuiden van de stad bovengemiddeld veel bewoners melden geluidsoverlast van evenementen te ondervinden. Dit heeft waarschijnlijk te maken met muziekevenementen in het Stadspark en bij recreatiegebied de Hoornse Plas.

Ook bedrijven veroorzaken weinig geluidsoverlast in de stad Groningen. Gemiddeld 1 procent van de stadjes meldt dat dit een vorm van geluidshinder is die in zijn woonbuurt voorkomt. De hoogste percentages liggen op 2 en vinden we in de wijken Oranjewijk/Schilderswijk en Hoogkerk/de dorpen met daarbinnen buurten Kostverloren en Hoogkerk.

Geluidsoverlast spoorverkeer alleen bij bebouwing dicht langs spoor

Gemiddeld gezien ondervinden stadjes nagenoeg geen hinder van geluid van treinen (0 procent). Maar in Kostverloren meldt met 6 procent een relatief hoog percentage wel overlast door geluiden van treinen te

ervaren. Ook De Hoogte en de Oranjewijk/Schilderswijk komen boven het stedelijk gemiddelde uit met 3 en 2 procent. Bij een meer gedetailleerde geografische plaatsbepaling constateren we dat het treinverkeer naar het noorden de meeste geluidshinder veroorzaakt. Vooral waar woningen dicht langs het spoor liggen en waar weinig geluidsbescherming in de vorm van bijvoorbeeld begroeiing is. Over treinverkeer richting zuiden en oosten is geen overlast gerapporteerd.

2.3 Geluidsoverlast van wegverkeer

Op geluidsoverlast door wegverkeer gaan we in deze paragraaf wat verder in. We kijken naar achtergrondkenmerken, ontevredenheid van respondenten en woonlocaties.

Achtergrondkenmerken

Personen die werkloos zijn, en/of een AWW of WAO-uitkering ontvangen ondervinden vaker geluidshinder van wegverkeer dan anderen.

Gepensioneerden ondervinden het minste geluidshinder van wegverkeer. Huisvrouwen en –mannen, werkenden en studenten en scholieren scoren rond het gemiddelde.

Ook personen in huishoudens met een laag inkomen geven vaker aan geluidshinder van wegverkeer te ondervinden. Andere kenmerken als opleidingsniveau huishoudenssamenstelling en – omvang, leeftijd, geslacht en etnische achtergrond laten geen significante verschillen zien in ervaren geluidshinder van wegverkeer.

Ontevredenheid

Is er een groep respondenten die over veel zaken ontevreden zijn? Op een selectie van vragen uit de enquête hebben we de samenhang met het ondervinden van geluidshinder van wegverkeer onderzocht. De onderwerpen van de vragen variëren van verloedering tot voorzieningen, van overlast tot onderhoud en van woonplezier in buurt en eigen woning tot de ontwikkeling van de buurt.

Bij 15 van de 42 vragen constateren we duidelijke samenhang met het ondervinden van geluidshinder door wegverkeer; waar de respondent het ene negatief beoordeelt, doet hij dat ook voor het andere. Deze vragen gaan met name over verloedering, overlast en de kwaliteit van de buurt.

Woonlocaties

Is het voor ons direct duidelijk waar de hinder vandaan komt? We voerden een nadere analyse uit van adressen met geluidshinder van wegverkeer in drie postcodegebieden.

Bij een deel van de adressen is door de locatie direct duidelijk waar de hinder vandaan komt. Het gaat dan bijvoorbeeld om wegen en kruispunten die door auto's en bussen druk worden gebruikt. Op andere adressen is het minder duidelijk; bijvoorbeeld middenin een rustige

Oriëntatie geluidsoverlast

straat of woonerf of langs een fietspad. Welke verkeersgeluiden precies de hinder veroorzaken kunnen we hier niet uit afleiden.

3. Samenvatting

De bewoners van de wijk Centrum geven steevast het meest aan hinder van geluid te ondervinden. In de buurt De Hoogte was de geluidshinder tot in 2006 bijna even groot, maar daalt die nu. De piek die de Indische buurt in 2006 vertoonde is overwonnen.

In het algemeen zien we dat in de laatste periode de verschillen minder groot zijn geworden. In gebieden met veel lawaai loopt de geluidsoverlast terug. In gebieden met weinig overlast neemt het wat toe.

Stadgers ondervinden het meeste last van geluid van burens (17 procent), gevolgd door geluid van wegverkeer (9 procent).

Voorals in het Centrum en Beijum-oost ondervindt men overlast van het geluid van wegverkeer. In De Hoogte, Vinkhuizen-zuid en Hoogkerk/de dorpen komt dit ook veel voor. Wegverkeer is de grootste veroorzaker van geluidshinder in de dorpen en de nieuwe wijken, vooral doordat er juist weinig burengerucht is.

Geluidshinder door evenementen, horeca, bedrijven en treinen zijn verbonden aan bepaalde delen van de stad. Overall hebben slechts weinig stadgers hier last van (0-3 procent).

Overlast door geluid van treinen ondervindt men vooral aan het spoor naar het noorden, waar woningen dicht langs het spoor staan en er weinig geluidsbeschermende begroeiing is.

Personen met een laag inkomen ondervinden vaker geluidshinder van wegverkeer dan anderen.

Er is samenhang tussen het ondervinden van geluidshinder door wegverkeer en andere ontevredenheid. Dat speelt met name bij verloedering, overlast en de kwaliteit van de buurt.

Bij een deel van de adressen is door de locatie direct duidelijk waar de hinder vandaan komt. Het gaat dan bijvoorbeeld om wegen en kruispunten die door auto's en bussen druk worden gebruikt. Op andere adressen is het minder duidelijk vanuit de plattegrond.

Bijna duizend stadgers hebben contactgegevens verstrekt voor vervolgonderzoek naar geluidsoverlast.

BASIS VOOR BELEID

BEZOEKADRES

Eendrachtskade ZZ 2
9726 CW Groningen

POSTADRES

Postbus 1125
9701 BC Groningen

T (050) 367 56 30

F (050) 367 56 33

E info@os.groningen.nl

I www.os-groningen.nl